

Σάββας Στυλιανού 1902 Μνήμες και βιώματα

Από το Χριστόδουλο Πέτσα

Ένας διακεκριμένος παράγοντας της κωμόπολης Κυθρέας. Ένας εξαιρετος κοινωνικός εργάτης. Ένας τέλειος τεχνίτης στην τέχνη του αλετροποιού και αμαξοποιού (με το παράνομα Αλετράρης). Ένας άνδρας που πήρε μόνο τη στοιχειώδη παιδεία στις πρώτες δεκαετίες του αιώνα μας και παρ' όλο τούτο παρέμεινε τοποθετημένος στα ελληνοχριστιανικά ιδεώδη τα ιδανικά της φυλής και της πίστewας μας όπως τα διδάχθηκε από τους πρωτοπόρους δασκάλους της κοινότητας μας Παπαμιτιάδη και Φραγκίδη και όπως του τα μετάδωσαν οι ευσεβείς γονείς του με τον ακραιφήν χριστιανικό τους βίο.

Πέρα από τον επαγγελματικό και κοινωνικό του βίο υπήρξε κι ένας υποδειγματικός σύζυγος και στοργικός πατέρας, γιατί τα δυο του μονάκριβα τέκνα, τον Πέτρο και την Παναγιώτα φρόντισε να τα μορφώσει και αποκαταστήσει πληρέστατα στην κοινωνία.

Ήταν το πέμπτο παιδί της πολυμελούς οικογένειας (13 παιδιά) του Στυλή Χ'' Κωνσταντή Κούτσουρου και της Ελενίτσας Χ'' Σαουρή το γένος Πελεκάνου. Ο Στυλής είχε αδέρφια:

1) το Λιαση που νυμφεύτηκε τη Μαρτισού και παιδιά τους ήταν η Ζωή και η Αναστασία
2) την Χ'' Ευαλού που παντρεύτηκε το Χ'' Χαννή και παιδιά τους ήταν ο Γιώργος και η Μαρουλού Ρουμπαλιά 3) την Ελεγκού που παντρεύτηκε το Γιαννάτζη Γιάλλουρον και παιδιά τους ήταν η Αννικκού που παντρεύτηκε τον Παυλή Καμπούρη από τη Χρυσίδα, η Μαρτισού Στυλή Ορφανού και ο Γιώργος και Χρίστος που πέθαναν νέοι στο Κάιρο.

Από δεύτερη γυναίκα που πήρε ο πατέρας του Στυλή Χ'' Κωνσταντή είχε αδέρφια 1) το Δημήτρη Κουκουμά που νυμφεύτηκε την Ελεγκού 2) τη Σοφία που παντρεύτηκε το Χασιήμη 3) τη Μαρίου που παντρεύτηκε τον Κουτσοκλεάνθη 4) τον Κωστή Κουδελάρη που νυμφεύτηκε στην Συρκανιά.

Η μητέρα του Σάββα Ελενίτσα ήταν κόρη του Χ'' Σαουρή Πελεκάνου και της Χρυσταλλούς που ήταν αδελφή του Χριστόδουλου Σεβέρη, γενάρχη των σημερινών Σεβέρηδων της Λευκωσίας. Η Ελενίτσα είχε αδέρφια 1) τον Κύπρο Σάββα που διατέλεσε για σειρά χρόνια Κοινοτάρχης Αγίας Μαρίας Κυθρέας και Πιστοποιών υπάλληλος της Κυβερνήσεως. Ο Κύπρος νυμφεύτηκε τη Χρυσταλλένη αδελφότεχνη του Πετράκη Χ'' Λούκα 2) το Χ'' Γιάγκο που νυμφεύτηκε την Μαρτισού από τη Συρκανιά το γένος Χώπλαροι. 3) τη Μαρτίσα που παντρεύτηκε το Μιχαήλ Παττάλα από τη Συρκανιά 4) τον Αντώνη Καλλιφώνο που φημιζόταν για την εξαιρετική του φωνή που πέθανε άγαμος σε ηλικία 20 χρόνων.

Ο παππούς της Ελενίτσας της μητέρας του Σάββα ήταν πολύ εργατικός και τίμιος, γι' αυτό έχαιρε μεγάλης εκτίμησης όχι μόνο από τους ομοεθνείς του αλλά και από τους Τούρκους. Λέγεται όταν έστελλε το γιο του Σαουρή, πατέρα της Ελενίτσας, στη Χαραή (ανοικτό μέρος του ποταμού όπου εγένετο η διανομή νερού) να επιβλέψει αν εγένετο κατάχρηση (με τοποθέτηση πέτρας στο στόμιο της χαραής για να καρπωθεί περισσότερη ποσότητα νερού σε βάρος φυσικά του άλλου μέρους) του παράγγελε αν βρει πέτρες να τις βγάλει και να μη τις τοποθετήσει στην άλλη πλευρά για να καρπωθεί ο ίδιος περισσότερη ποσότητα νερού σε βάρος του άλλου. Ούτε που τη μια πλευρά πέτρες ούτε από την άλλη για να αποδοθεί η νόμιμη ποσότητα νερού όπως ήταν ο περιορισμός της χαραής.

Η Χρυσταλού, η γιαγιά του Σάββα είχε αδέρφια 1) τη Μυροφόρα, τη μητέρα του Χριστοφάκη Κολιού 2) τη μάνα του Παντελή Πελεκάνου 3) τη μάνα του Χριστοφάκη Χ'' Μιλή 4) το Μιχάλη, το Ξακουστό δάσκαλο σ' όλη την περιοχή 5) το Βίκη που ήταν αντιπρόσωπος πλοίων 6) τη γιαγιά του

Χριστοφή Αθηναίτη που έχει τη φθηνότερη υπεραγορά στη Λευκωσία 7) το Χριστόδουλο Σεβέρη πατέρα του μεγάλου ευεργέτη της Κύπρου και της Ελλάδας, Δημοσθένη Σεβέρη που έκαμε 4 παιδιά, τον Κωστάκη, το Ζήνωνα το Χριστόδουλο και τη Μαρία.

Ο μάστορ Αντώνης Πελεκάνος ήταν ο πιο έμπιστος και ο πιο αγαπητός στους Τούρκους για τη φημισμένη τέχνη του και προπαντός για την ειλικρίνεια του. Όταν στις σφαγές της 9ης Ιουλίου 1821 αποκεφάλισαν τους 4 στην περιοχή Κυθρέας τον Χ' Ιωνά από το Έξω Μετόχι το Χατζηπαπγιαννη από τη Βώνη, το Πρωτόπαπα Χριστόδουλο και το Χ' Αττάλα από την Κυθρέα, τότε εμπιστεύθηκαν τα κεφάλια των ηρώων μαρτύρων στο Πελεκάνο και τον έστειλαν με γαδούρι να τα μεταφέρει στο Σεράγιο Λευκωσίας. Λέγεται πως από τη λύπη του δεν άντεξε και απέθανε την ίδια νύκτα που ακολούθησε τη μέρα της μεταφοράς τους.

Τα αδέρφια του Σάββα ήταν: 1) Χ' Κώστας που πέθανε σε ηλικία 85 ετών. 2) Θεοφάνης που πέθανε στα τρία του χρόνια. 3) Αθηνά που παντρεύτηκε τον Αντώνη Κυριακίδη (Κολλίτση) ζει σήμερα και είναι ηλικίας 91 ετών 4) Αντώνης που πέθανε στην Αμερική σε ηλικία 88 ετών 5) Σάββας ζει σήμερα και είναι ηλικίας 87 ετών. 6) Σοφία που πέθανε σε ηλικία 3 χρονών. 7) Ανδρέας ηλικίας 84 ετών βρίσκεται στην Αμερική όπου μετανάστευσε σε μικρή ηλικία 8) Μιχάλης ηλικίας 83 ετών κοινοτάρχης από χρόνια της ενορίας Αγίου Ανδρονίκου Κυθρέας. 9) Γιάγκος Σ. Κωνσταντινίδης ηλικίας 81 ετών διδάσκαλος, εγκατεστημένος στην Αραδίππου. 10) Κύπρος πέθανε σε βρεφική ηλικία 11) Κύπρος Κούτσουρος πέθανε σε ηλικία 72 χρονών. 12) Χρυσταλλήνη 70 χρονών, παντρεύτηκε τον Κλεάνθη Νικολάου δάσκαλο και εγκαταστάθηκαν στην Κυθρέα. 13) Ανδρονίκη 68 χρονών, παντρεύτηκε το Μιχάλη Παυλή Λευτέρη. Να σημειώσουμε πως όλοι που φέρουν το όνομα Χριστοφάκης τόσο στην Κυθρέα όσο και σ' άλλα χωριά κατάγονται από την ίδια γενιά, και είναι όλοι τους ξαδέρφια. Όπως: ο Χριστοφάκης Κολιός, ο Χριστοφάκης Χ' Μιλή, ο αδελφός του Παντελή Πελεκάνου, ο Ττόφιας που κατοι-

κούσε στο Γαιΐδουρά, ο Χριστοφής Αθηναίτης, με τη μεγάλη του υπεραγορά.

Μια σύμπτωση αναφέρει ο Σάββας η μητέρα του Ελενίτσα Στυλή Κούτσουρου έκαμε 17 γέννες και η συμπεθέρα τους Ελεγκού Μαλαού, μητέρα του Κώστα και Αριστόδημου Μαλαού (η κόρη της Λουκία, αδελφή τους Μαλαούς παντρεύτηκε τον αδελφό του Σάββα Χ' Κώστα) έκαμε 18 γέννες συνολικά κι οι δυο τους 35 παιδιά.

Ο Σάββας θυμάται πως από μικρό παιδί και πριν ακόμη φοιτήσει στο σχολείο ήταν το πιο αξιανάπητο παιδί της οικογένειας και ιδίως από τη μητέρα του, γιατί προθυμοποιόταν και έκαμνε όλες τις δουλειές του σπιτιού, θέλοντας να ξελαφρώσει από τους κόπους τη μητέρα του που είχε την φροντίδα και το ανάγινωμα τόσων παιδιών. Αυτός σκούπιζε καθημερινά τα δωμάτια, τους ηλιακούς, άλεθε ρόβι ή φαβέττα για τα βώδια και την αναμειγνυαν στο άχυρό τους για να κεντρίζει την όρεξη για περισσότερο φαγί που έδινε νέες δυνάμεις για αντοχή στην καλλιέργεια. Έφερε επίσης νερο στο σπίτι από μεγάλη απόσταση για πόση προμήθευε επίσης κρασί και άλλα είδη τροφίμων από το κατάστημα του Δημοσθένη Παπαμηρμύγγη.

Στα έξη του χρόνια ο Σάββας γράφτηκε στο Δημοτικό Σχολείο Αγίου Ανδρονίκου Κυθρέας που στεγαζόταν στην αυλή της ομώνυμης εκκλησίας. Θυμάται ακόμη πως στο σχολείο είχε συμμαθητές από τις μικρές τάξεις μέχρι την τελευταία τάξη τον Ανδρέα Αδαμίδη, ύστερα διδάσκαλο, το Χρίστο Τσιγώνη, δάσκαλο (έπειτα κουνιάδο του) τον Κώστα Παπάττοφαλή (αδελφό της δασκάλας Ελπινίκης Παπαδοπούλου (Παπαττοφαλή) τον Αγαμέμνονα Παπαμιλιτιάδη, το Ζήνωνα και Αντώνη Κατλάμη (αδελφία) το Χ' Κώστα Κολιό και άλλους. Ο πιο καρδιακός φίλος από τους συμμαθητές του ήταν ο Κώστας Παπαττοφαλή που διακρινόταν στην τάξη και που πέθανε νέος πριν ακόμη τελειώσει την Αμπέττειο Σχολή στο Κάιρο όπου τον πήρε θείος του που ήταν πριν χρόνια εγκατεστημένος.

Ευτύχησε ο Σάββας να έχει καλούς και αξίους δασκάλους, τον Παπαμιλιτιάδη που παράλληλα ήταν και ιερέας στην εκκλησία του Αγίου Ανδρονίκου και το Χρίστο Φραγ-